EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 1.10.2025
COM(2025) 562 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaaruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule 2024. aastal rahastatud humanitaarabioperatsioonide kohta

SISUKORD

1. Sissejuhatus 2

2. Üldine kontekst, mille raames toimub abi andmine 2

   2.1. Idanaabrus ja Türgi 4

   2.2. Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika 4

   2.3. Edela-Aasia ja Araabia poolsaar 5

   2.4. Ida- ja Lõuna-Aafrika 5

   2.5. Lääne- ja Kesk-Aafrika ning Ida-Aafrika järvede piirkond 5

   2.6. Kagu-Aasia ja Vaikse ookeani piirkond 5

   2.7. Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Kariibi piirkond 6

3. Piisava ja tõhusa humanitaarabi kohaletoimetamine mõjutatud elanikkonnale 6

4. Konkreetsete meetmete välishindamiste läbivaatamine 9

5. Asjakohased lingid 9

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË. Telefon: +32 229 91111
Kabinet: L-86 04/024 – Telefon otsevalimisel: +32 229-50911

Rut.KARLSTROM@ec.europa.eu

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas aruandes tutvustatakse Euroopa Komisjoni Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) poolt 2024. aastal humanitaarabi valdkonnas võetud Euroopa Liidu peamisi meetmeid ja saavutatud poliitilisi tulemusi. Aruanne on koostatud vastavalt nõukogu 20. juuni 1996. aasta määruse (EÜ) nr 1257/96 (humanitaarabi kohta) artiklile 19, mille kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande, mis sisaldab kokkuvõtet eelneva aasta jooksul rahastatud meetmetest.

ECHO ülesanne on aidata **päästa ja hoida inimelusid, ennetada ja leevendada inimeste kannatusi ning kaitsta looduslikest ohtudest või inimtegevusest tingitud katastroofidest mõjutatud elanikkonna puutumatust ja inimväärikust** nii ELis kui ka väljaspool seda. Selle üldeesmärgi raames tegutseb ECHO nii ELi humanitaarabi andjana kui ka hädaolukordade lahendajana. Samuti tegutseb ta Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu ELi tasandi elanikkonnakaitse operatsioonide koordinaatori ja võimaldajana. Nimetatud mehhanismi rakendatakse suuresti väljaspool ELi, et anda kriisi ajal kiiresti häda- ja humanitaarabi. Seega täiendab see ECHO humanitaarabitegevust, mida kirjeldatakse käesolevas dokumendis. ECHO tegevus aitab ellu viia komisjoni poliitilisi prioriteete, milleks on i) Euroopa positsiooni tugevdamine maailmas, ii) Euroopa roheline kokkulepe ja iii) euroopaliku eluviisi edendamine ning edaspidi i) uus ajastu Euroopa kaitse- ja julgeolekupoliitikas, ii) elukvaliteedi säilitamine: toiduga kindlustatus, vesi ja loodus ning iii) globaalne Euroopa: jõu ja partnerluse kasutamine.

EL annab ECHO kaudu humanitaarabi abivajajatele kogu maailmas, juhindudes sellistest humanitaarabi põhimõtetest nagu **inimlikkus, erapooletus, sõltumatus, neutraalsus** ja mittediskrimineerimine, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 214 ja Euroopa konsensuses humanitaarabi valdkonnas[1]. ELi humanitaarabi jagatakse inimestele, kes abi kõige enam vajavad, olenemata nende kodakondsusest, usutunnistusest, soost, etnilisest päritolust või poliitilistest vaadetest. Samuti võetakse sihipäraselt arvesse naiste, laste, eakate, haigete ja puudega inimeste vajadusi[2].

2. ÜLDINE KONTEKST, MILLE RAAMES TOIMUB ABI ANDMINE

2024. aasta oli järjekordne aasta, mida iseloomustas suur humanitaarabivajadus kogu maailmas. ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) 2024. aasta ülemaailmse humanitaarabi ülevaate[3] kohaselt vajas **kogu maailmas** hädaabi ja kaitset ligi **300 miljonit inimest**. Vägivallakonfliktide, inimtegevusest tingitud katastroofide, looduslike ohtude ja kliimamuutuste mõju tõttu on kogu maailmas sunniviisiliselt ümber asustatud hinnanguliselt 122,6 miljonit inimest. Ligikaudu 295,3 miljonit inimest 53 riigis või territooriumil kogeb ränka toiduga kindlustamatust[4]. Lapsed on endiselt üks kõige haavatavamaid rühmi ning eriti murettekitav on relvakonfliktide ajal **laste vastu suunatud raskete rikkumiste** sagenemine.

---

1 Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus (2008/C 25/01).

2 Kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline EL on.

3 Global Humanitarian Overview 2024 [EN/AR/FR/ES] | OCHA.

4 2025 Global Report on Food Crises | FSIN ja GNAFC, 2025, GRFC 2025, Rooma.

Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda avaldas tsiviilelanikkonnale jätkuvalt laastavat mõju: rohkem kui 14,6 miljonit ukrainlast vajas humanitaarabi. Gaza sektoris on humanitaarabivajadus väga suur kõigis valdkondades. Julgeoleku- ja kaitseriskid ning näljahäda oht mõjutavad kogu Gaza elanikkonda (2,1 miljonit). Sudaanis kannatab 24,6 miljonit inimest, st üle poole elanikkonnast ränga toiduga kindlustamatuse all ning vähemalt viies piirkonnas esineb näljahäda. Raskeid probleeme, millega haavatavad elanikkonnarühmad kogu maailmas silmitsi seisavad, rõhutavad veelgi keerukad kriisid Myanmaris/Birmas, Afganistanis, Haitil, Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Aafrika Sarve piirkonnas ning pikaleveninud kriis Saheli piirkonnas, Jeemenis, Colombias ja Venezuelas. Neid konflikte ja kriise võimendavad ebakindlus, ebaõnnestunud valitsemine, struktuurne vaesus ja **rahvusvahelise humanitaarõiguse** jätkuv ulatuslik **rikkumine**.

Humanitaarabi andmine on suureneva rahastamispuudujäägi ja abitöötajate turvalisusega seotud probleemide tõttu endiselt keeruline. Kui 2023. aastal moodustas lõhe humanitaarabivajaduse ja kasutada olevate vahendite vahel 36,8 miljardit USA dollarit, siis 2024. aasta lõpuks oli rahastamispuudujääk juba 38,5 miljardit USA dollarit[5]. Humanitaarabitöötajad peavad ka toime tulema **ettearvamatuse, volatiilsuse, ebakindluse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse eiramisega**. 2024. aasta oli humanitaarabitöötajate jaoks seni kõige surmatoovam aasta: maailmas hukkus 281 abitöötajat[6]. **Juurdepääsupiirangud või -keelud** takistavad humanitaarabi kohaletoimetamist ning raskendavad vajalike kontrollimeetmete rakendamist, näiteks kohapealset järelevalvet ja vajaduste hindamist.

Nendest **probleemidest** hoolimata **õnnestus** komisjonil **saavutada oma eesmärgid** kooskõlas prioriteetide ja põhimeetmetega, mis on esitatud 2021. aasta märtsis vastu võetud komisjoni teatises ELi humanitaartegevuse kohta[7]. 2024. aastal anti ELi humanitaarabi raames vajaduspõhist ja põhimõtetel põhinevat hädaabi ja katastroofideks valmisoleku toetust 116 riigi elanikele kogu maailmas, keskendudes kõige haavatavamatele[8].

EL ja selle liikmesriigid on koos üks maailma suurimad humanitaarabi andjaid, andes ligikaudu 27,4 % kogu maailmas eraldatud humanitaarabist. Komisjon annab 8 % ülemaailmsest humanitaarabi rahastamisest[9]. 2024. aasta esialgne eelarve oli **1,89 miljardit eurot**, mis võimaldas ELil sekkuda nii ulatuslikesse humanitaarkriisidesse – sealhulgas Ukrainas, Palestiinas[10] ja Sudaanis – kui ka eraldada 22 % esialgsest eelarvest unustatud kriisidele, mis on tõsised ja pikaajalised kriisid, mille puhul rahvusvahelise abi tase mõjutatud elanikkonnale on ebapiisav, näiteks Filipiinidel, Haitil, Mosambiigis või Lääne-Sahara piirkonnas. Pärast mitut eelarve suurendamist (10) oli 2024. aasta lõplik eelarve üle **2,5 miljardi euro**. Aasta jooksul saadi lisavahendeid järgmistest allikatest:

- hädaabireserv kogusummas 573 miljonit eurot, mis moodustab 23 % ELi lõplikust humanitaarabi eelarvest. Neid vahendeid on kasutatud täiendava abi andmiseks, et reageerida toidukriisidele erinevates Aafrika riikides ja Afganistanis, vägivallale

5 Défis Humanitaires <Summary: „Falling short? Humanitarian funding and reform“ – Défis Humanitaires>.

6 2024 deadliest year ever for aid workers, UN humanitarian office reports | UN News.

7 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule ELi humanitaartegevuse kohta: uued väljakutsed, samad põhimõtted (COM(2021) 110 final).

8 Komisjon kasutab INFORMi, et toetada tõenditel põhinevat lähenemisviisi riskide ja vajaduste kaardistamisel ja kontekstipõhisel analüüsimisel.

9 OCHA finantsjärelevalve <Financial Tracking Service>.

10 Sellist nimekasutust ei tõlgendata Palestiina riigi tunnustamisena ning see ei mõjuta selles küsimuses liikmesriikide poolt võetud individuaalseid seisukohti.

Lähis-Idas, keerukale kriisile Sudaanis ja selle ülekanduvale mõjule naaberriikides, Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale ja Venezuela sundrändekriisile;

- VI rubriigi vahendite ümbersuunamine, et lahendada kriise Liibanonis ja Lõuna-Sudaanis (10,37 miljonit eurot);
- *Virement d'Aide Humanitaire* (finantsmääruse artikli 30 lõige 2), mis on VI rubriigi vahendite kasutamata assigneeringud, et lahendada pärast 1. detsembrit 2024 toimuvaid kriise; 3,3 miljonit eurot eraldati kasutamiseks Süürias pärast Assadi režiimi kokkuvarisemist;
- sissenõutud summade ümberpaigutamine (2,5 miljonit eurot).

Komisjon teeb koostööd ligikaudu **220 partneriga**, neist 127 rahastati 2024. aastal sõlmitud lepingute kaudu (loetelu on esitatud II lisas). 2024. aasta rahalistest vahenditest eraldati 42 % valitsusvälistele organisatsioonidele, 47 % ÜRO asutustele, 10 % rahvusvahelistele organisatsioonidele ja 0,5 % valitsusorganisatsioonidele. Ülevaade eelarvest, mis eraldati komisjoni meetmetega hõlmatud peamistele kriisidele 2024. aastal, on esitatud I lisas. Maailma eri piirkondades rakendatud peamised meetmed võib kokku võtta järgmiselt.

2.1. Idanaabrus ja Türgi

Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda on avaldanud miljonitele Ukraina kodanikele laastavat mõju – see on põhjustanud tsiviilisikute hukkumist ja kannatusi, massilist sundrännet ja elutähtsa taristu ulatuslikku hävimist. Selle tulemusena on tekkinud suur humanitaarabivajadus. Olukord rindejoonele lähemal asuvates ja Venemaa sõjalise kontrolli all olevates piirkondades on endiselt äärmiselt ebastabiilne: 2024. aastal vajas humanitaarabi rohkem kui 14,6 miljonit inimest. Mis puudutab naaberriiki Moldovat, siis 2024. aastal võttis riik vastu ligikaudu 130 000 Ukraina pagulast. Türgi võttis 2024. aastal vastu ligikaudu 3,1 miljonit ajutise kaitse saanud süürlast ning 300 000 registreeritud pagulast ja varjupaigataotlejat teistest riikidest, peamiselt Afganistanist, Iraagist, Iraanist ja Somaaliast. Vastuseks Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale eraldas komisjon kokku 165 miljonit eurot, millele lisandus 56,2 miljonit eurot Moldovale, Türgile, idanaabrusele, Lääne-Balkani riikidele ja Kesk-Aasiale.

2.2. Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika

Vägivalla suur laienemine Lähis-Idas on toonud kaasa ulatusliku hävingu Gaza sektoris ning põhjustanud enneolematu ulatuse ja tõsidusega katastroofilise humanitaarkriisi. Kogu Gaza elanikkonnal oli kogu 2024. aasta jooksul puudulik juurdepääs toidule, veele või põhiteenustele, nagu tervishoid ja peavari. Hezbollah' ja Iisraeli vahelise konflikti ägenemine tõi kaasa laiaulatusliku sundrände. Lisaks jätkas komisjon 2024. aastal jõupingutusi, et rahuldada nii Süüria elanikkonna humanitaarabivajadusi kui ka Süüria naaberriikides (Türgi, Liibanon, Jordaania, Egiptus ja Iraak) Süüria pagulaste ja haavatavate vastuvõtvate kogukondade humanitaarabivajadusi. Põhja-Aafrikas on samuti mitu sundrände piirkonda. Välisest humanitaarabist on sõltuvad Lääne-Sahara pagulased, kes on kogunenud viide laagrisse Tindoufi piirkonnas Alžeeria Sahara kõrbes. Pärast vägivalla ägenemist Sudaanis mõjutavad Liibüat ja Egiptust jätkuvalt pagulaste vood. Lisaks on Liibüa endiselt Euroopasse suunduva segarände peamine lähtekoht. 2024. aasta lõpuks oli komisjon eraldanud Lähis-Idale ja Põhja-Aafrikale 526,5 miljonit eurot hädaabi.

2.3. Edela-Aasia ja Araabia poolsaar

Afganistanis on raske humanitaarolukord: 22,9 miljonit inimest vajab humanitaarabi ja kolmandik elanikkonnast kannatab ränga toiduga kindlustamatuse all. Humanitaarabiorganisatsioonide tegevust riigis takistab jätkuvalt Talibani repressiivne poliitika, mis mõjutab ebaproportsionaalselt naisi ja tütarlapsi. Afganistani kriis avaldab mõju ka naaberriikidele. Iraan on vastu võtnud kuni kuus miljonit afgaani ja Pakistan hinnanguliselt 3,1 miljonit erineva staatusega afgaani. Araabia poolsaarel kestab juba üksteist aastat Jeemeni konflikt ning elanikkond kannatab ränga toiduga kindlustamatuse ja alatoitluse, korduvate epideemiapuhangute, sundrände ja muude tõsiste kaitseprobleemide all. Et reageerida nende kahe piirkonna kriisidele eraldas komisjon 2024. aastal 306,9 miljonit eurot.

2.4. Ida- ja Lõuna-Aafrika

28 % kõigist humanitaarabi vajavatest inimestest elab Ida- ja Lõuna-Aafrikas. Piirkonda iseloomustavad vägivallakonfliktid, elanikkonna sundränne, tsüklilised äärmuslikud ilmastikuolud ja korduvad epideemiapuhangud. Sudaanis on maailma suurim sundrändekriis: oma kodudest on pidanud lahkuma üle 14,5 miljoni inimese. Üle poole elanikkonnast kannatab ränga toiduga kindlustamatuse all ning konflikt on põhjustanud laialdast vägivalda, sealhulgas seksuaalset ja etnilist vägivalda, lapssõdurite värbamist ja rahvusvahelise humanitaarõiguse suuri rikkumisi. Aafrika Sarve piirkonnas – Lõuna-Sudaanis, Djiboutis, Etioopias, Keenias ja Somaalias – vajab humanitaarabi ligi 45 miljonit inimest. Konfliktid ja looduslikud ohud, nagu kohalikud põuad, üleujutused ja maalihked, mida süvendavad kliimamuutused, põhjustavad riigisisest sundrännet, toiduga kindlustamatust ja piiriüleseid rändevooge. Lõuna-Aafrikas tekitas El Niñost tingitud pikaajaline põud 14 riigis 30 miljonit inimest mõjutava ränga toiduga kindlustamatuse. Piirkonda ähvardavad jätkuvalt sellised looduslikud ohud nagu troopiline tsüklon Chido ja haiguspuhangud. 2024. aastal eraldati piirkonna nende ja muude pakiliste humanitaarabivajaduste rahuldamiseks üle 542,8 miljoni euro.

2.5. Lääne- ja Kesk-Aafrika ning Ida-Aafrika järvede piirkond

Lääne- ja Kesk-Aafrikat mõjutavad mitmesugused piirkondlikud ja omavahel seotud konfliktid, mille mõju võimendavad veelgi kliimamuutused. Ränk ja pikaajaline Tšaadi järve vesikonna kriis, mis mõjutab Tšaadi, Kameruni, Nigeeriat ja Nigerit, kestab nüüdseks juba 15 aastat. Saheli piirkonna keskosas õhutab tsiviilelanike vastu suunatud vägivald sundrännet nii selles piirkonnas kui ka Guinea lahe rannikuriikidesse. 2024. aastal vajas Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas humanitaarabi kokku 43,3 miljonit inimest. Kongo Demokraatliku Vabariigi idaosa konflikt, milles osalevad Kongo sõjavägi FARDC, erinevad relvarühmitused ja Rwanda toetatavad mässulised (M23), on toonud kaasa humanitaarabivajaduse järsu suurenemise, sealhulgas hinnanguliselt seitsme miljoni inimese sundrände. Inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi esineb iga päev, nagu ka laialt levinud seksuaalset ja soolist vägivalda. Lisaks tabasid 2024. aastal Ida-Aafrika järvede piirkonda nii ahvirõugete (*Monkeypox virus*) kui ka Marburgi viirushaiguse epideemiad. Vastuseks Lääne- ja Kesk-Aafrika ning Ida-Aafrika järvede piirkonna kriisidele eraldas komisjon 2024. aastal 413,1 miljonit eurot, et tegeleda toiduga kindlustamatuse ja alatoitumusega ning rahuldada mitmesuguseid vajadusi.

2.6. Kagu-Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

2024. aastal ägenes Myanmaris/Birmas relvakonflikt, mis põhjustas mõningaid kõige rängemaid rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi kogu maailmas. Humanitaarabi

vajab üle 20 miljoni inimese (peaaegu 40 % elanikkonnast). Pärast 2021. aasta toimunud Tatmadaw' sõjaväelist riigipööret on kümned tuhanded inimesed põgenenud Myanmarist/Birmast naaberriikidesse, et leida varjupaika. Nende hulka kuuluvad rohingjad, kes võtavad põgenemiseks massiliselt ette ohtliku merereisi. Bangladeshis asuvas Cox's Bazaris paikneb maailma suurim pagulaslaager, kus elab peaaegu miljon abist sõltuvat kodakondsuseta rohingja pagulast. Vaikse ookeani piirkonnas reageeris EL üha suuremale arvule kliimaga seotud katastroofidele. 2024. aastal oli eelarve kokku 95,6 miljonit eurot.

2.7. Põhja- ja Lõuna-Ameerika ning Kariibi piirkond

Seoses kontinentidevahelise segarändekriisiga esineb Kesk- ja Lõuna-Ameerikas suur vägivalla, looduslike ohtude, vaesuse ja ebavõrdsuse oht. Venezuela humanitaarkriis ägenes 2024. aastal märkimisväärselt, kuna poliitilised ja sotsiaalsed rahutused süvenesid ning juurdepääs esmatasandi tervishoiule, toidule ja joogiveele oli tõsiselt ohus. Peamine ellujäämisstrateegia oli jätkuvalt nii riigisisene kui ka laiemat piirkonda hõlmav sundränne ning 7,7 miljonit Venezuela kodanikku oli sunnitud riigist põgenema. Venezuela rände- ja pagulaskriisi mõju on tunda kogu piirkonnas alates Colombiast ja Panamast kuni Guatemala, Hondurase, El Salvadori ja Mehhikoni. Rändavad inimesed on ühed kõige haavatavamad ohvrid ja sageli vägivalla, sealhulgas organiseeritud kuritegevuse ohvrid. Haitil kontrollivad jõugud 80 % Port au Prince'ist ja nende mõju ulatub sügavale paljudesse teistesse riigi osadesse. 2024. aastal hukkus Haiti kriisis vägivalla tõttu 5 000 inimest ja 5,5 miljonit inimest kannatab toiduga kindlustamatuse all. Komisjon eraldas 2024. aastal Ameerikale ja Kariibi mere piirkonnale 165,3 miljonit eurot hädaabi.

3. PIISAVA JA TÕHUSA HUMANITAARABI KOHALETOIMETAMINE MÕJUTATUD ELANIKKONNALE

Selleks et **edendada mitmepoolsust** ja reeglitel põhinevat maailmakorda, kasutades ELi aktiivsemat rolli ja kaalukamat häält maailmas, säilitas komisjon tugevad, nii kahe- kui ka mitmepoolsed strateegilised ja operatiivsed partnerlused. Ta seisis selle eest, et humanitaarabi rahastamisel tehtaks oluliselt suuremaid jõupingutusi ja et vastutus jaguneks doonorriikide vahel paremini. Komisjon jätkas ühisrahastamise kasutamist,[11] et edendada lokaliseerimist ja mittesihtotstarbelist rahastamist, ning tegutsemist mitmeaastaste **programmiliste partnerluste**[12] kaudu – ja kasutades mitmeaastaseid lepinguid, et veelgi edendada paindlikku rahastamist – eesmärgiga muuta humanitaarabisüsteem tõhusamaks ja mõjusamaks. Komisjon jätkas osalemist **ulatusliku kokkuleppe**[13] protsessis, eelkõige kvaliteetse rahastamise ja lokaliseerimisega seotud kohustuste täitmisel.

Lisaks ELi humanitaarabi rahastamisele rakendas komisjon oma sisemist humanitaarabi hädaolukorrale reageerimise vahendit ehk **Euroopa humanitaarabiüksust**,[14] mis toetab partnereid ja hõlbustab humanitaarabi andmist, toimetades humanitaarkaupu ja transportides humanitaartöötajaid raskesti ligipääsetavatesse piirkondadesse, kus vastasel juhul ei saaks abi anda. 2024. aastal reageeris Euroopa humanitaarabiüksus 17 riiki[15]

11 Sudaan, Afganistan, Ukraina, Venezuela, Colombia, Haiti.

12 Programmilised partnerlused.

13 Ulatuslik kokkulepe.

14 Euroopa humanitaarabiüksus (EHRC) – Euroopa Komisjon.

15 Afganistan, Burkina Faso, Haiti, Kongo Demokraatlik Vabariik, Kuuba, Laos, Liibanon, Mali, Niger, Palestiina, Rwanda, Saint Vincent ja Grenadiinid, Somaalia, Sudaan, Süüria ja Tšaad.

mõjutanud 16 kriisile ning kasutas selleks ära mitmesuguseid transporditeenuseid, sealhulgas tellimuslende, ja mitmesuguseid logistikateenuseid.

- Euroopa humanitaarabiüksuse kaudu korraldati 97 tellimuslendu, mere- ja maismaavedu ning toimetati kohale kokku 5 319 tonni humanitaarabi.
- ELi humanitaarabilendudega toimetati kohale kokku 16 683 humanitaarabitöötajat, sealhulgas 13 Euroopa humanitaarabiüksuse lähetatud eksperti.
- Euroopa humanitaarabiüksuse varudest annetati partneritele kokku 851 tonni humanitaarabi, mille väärtus oli üle 4,66 miljoni euro.

Komisjon kasutas ära ka oma erakorralist rahastamisvahendit, st **hädaabimeetmete paketti**. See koosneb ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmetest, epideemiate vahendist, väikesemahulisest vahendist ja suurõnnetustele reageerimise erakorralisest fondist. Hädaabimeetmete paketi raames antakse täiendavat rahalist toetust partneritele, kes reageerivad ootamatutele katastroofidele, sealhulgas üha arvukamatele kliimamuutustest tingitud katastroofidele. Paketist eraldati ligikaudu **52,5 miljonit eurot**, millega toetati **68 aktiveerimist** (70 % rohkem kui 2023. aastal) ja suurõnnetustele reageerimise erakorralise fondi 85 operatsiooni.

- Väikesemahulist vahendit kasutati 34 korral, sealhulgas selleks, et reageerida Afganistanis, Colombias, Keenias ja Mehhikos toimunud üleujutustele ning Vanuatut ja Kuubat tabanud maavärinatele.
- Ulatuslikele akuutsetele hädaolukordadele reageerimise meetmeid rakendati 20 korral, et reageerida viivitamata mitmes riigis, sealhulgas Brasiilias, Myanmaris/Birmas, Filipiinidel, Nigeerias ja Vietnamis toimunud üleujutustele ning Bangladeshi ja Mosambiiki tabanud troopilistele tsüklonitele.
- Epideemiate vahendit kasutati 14 korral, et reageerida ahvirõugete puhangule Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Ugandas, Marburgi viirushaiguse puhangule Rwandas ning koolerapuhangutele Lõuna-Sudaanis, Somaalias ja Sambias.
- Komisjon täiendas suurõnnetustele reageerimise erakorralise fondi 85 operatsiooni, mida viis 62 riigis ellu Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsioon, sealhulgas seoses üleujutuste, põudade, epideemiate ja elanikkonna liikumistega.

Lisaks sellele tagas komisjon 2024. aastal poliitika rakendamise ja arendamise, andes partneritele soovitusi kvaliteetsete, sidusate ja vastutustundlike ELi rahastatavate humanitaarabioperatsioonide korraldamiseks.

Alates Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algusest on geopoliitiliste ja geomajanduslike tegevuskavade keskmes olnud toiduga kindlustatus ja toitumine. Toiduga kindlustamatuse terav probleem on kõigi aegade kõrgeimal tasemel, kuna ränga toiduga kindlustamatuse all kannatab 53 riigis või territooriumil 295,3 miljonit inimest ja esimest korda alates 2017. aastast on välja kuulutatud **näljahäda** (Sudaani viies piirkonnas). Komisjon eraldas 2024. aastal ligikaudu 720 miljonit eurot (7 % rohkem kui 2023. aastal) selleks, et toetada **toiduabi andmist ja toitumist ning näljahäda ennetamist**.

Komisjon andis 2024. aastal kogu maailmas kokku 357 miljonit eurot **tervishoiualast humanitaarabi**. Elupäästva arstiabi näited olid esmatasandi tervishoiu kättesaadavuse edendamine ning reproduktiivtervishoid ja meditsiiniline reageerimine soopõhisele

vägivallale, vaimse tervise ja psühhosotsiaalne tugi, traumaravi ja rehabilitatsioon. 2024. aastal reageeris komisjon, et tegeleda **koolerapuhangute ning ahvirõugete**[16] **ja Marburgi viirushaiguse** puhangutega Aafrika mandril.

Komisjon seisis jätkuvalt **rahvusvahelise humanitaarõiguse** järgimise ning abi- ja tervishoiutöötajate kaitse edendamise eest, tehes ametlikke avalusi ja sekkumisi mitmepoolsetel foorumitel ja kõrgetasemelistel üritustel. Samuti rahastas komisjon **rahvusvahelise humanitaarõigusega seotud projekte**. Muu hulgas toetati Rahvusvahelise Punase Risti Komitee (ICRC) programmi rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste ennetamiseks ja tugevdati rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste järelevalvet. Komisjon käivitas algatuse, et anda humanitaartöötajatele konkreetset abi (abitöötajate kaitse algatus). Humanitaartöötajatele, kes on ohus või kes on kriitiliste vahejuhtumite tõttu kannatanud, pakutakse selle mehhanismi raames toetust ja kaitset.

Kaitse on jätkuvalt esmatähtis kõigis humanitaarabisektorites ja komisjon eraldab **14 % kogu oma rahastamispaketist valdkondlikele kaitsemeetmetele**. Humanitaarkriisid mõjutavad naisi, tütarlapsi, poisse ja mehi erinevalt ning inimeste kogemusi kriisist mõjutab konkreetne haavatavus, näiteks puudega elamine. Seepärast jätkas komisjon puuetega inimeste kaasamise ning soo ja vanusega seotud küsimuste integreerimist kõigisse sekkumisvaldkondadesse.

Maailmas vajab rohkem kui **234 miljonit** kriisidest mõjutatud **last ja noort** kiiresti juurdepääsu õppimisele[17]. See hõlmab 72 miljonit last ja noort, kes ei käi koolis. 2024. aastal pani komisjon jätkuvalt rõhku **hariduse andmisele hädaolukordades**, jätkates haridusse investeerimist ambitsioonikal tasemel, st 10 % ELi esialgsest humanitaarabi aastaeelarvest (see võrdub enam kui 175 miljoni euroga).

Kliimamuutused on üks peamisi humanitaarabivajadusi võimendavaid tegureid. Maakera soojenemise tagajärjel suureneb looduslike ohtude arv ja tõsidus. Komisjon on pühendunud mitte ainult reageerimisele, vaid ka katastroofideks valmisolekule. Seetõttu sisaldab kolmandik kõigist komisjoni rahastatavatest humanitaarprojektidest valmisoleku komponenti ja spetsiaalsel **katastroofideks valmisoleku** eelarvereal oli 2024. aastal kokku **79 miljonit eurot**. 2024. aasta mais allkirjastasid EL ning **Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkond vastastikuse mõistmise memorandumi**,[18] et tõhustada koostööd suurõnnetustega seotud integreeritud riskijuhtimise valdkonnas, toetades rakendamist IFRC ülemaailmse kliimakerksuse platvormi kaudu.

Selleks et vähendada humanitaarabi süsinikujalajälge ja keskkonnakahju, muudeti minimaalsed keskkonnanõuded kõigi ELi rahastatavate humanitaarabioperatsioonide puhul 2023. aastal kohustuslikuks. 2024. aastal korraldati partneritele ja ECHO töötajatele mitu seminari ja kursust. Komisjon jätkas **humanitaarabi keskkonnahoidlikumaks muutmisele** suunatud innovatsiooniprojektide rahastamist ning tegutseb endiselt kliimat ja keskkonda käsitleva humanitaarabi rahastajate deklaratsiooni sekretariaadina.

Komisjon töötas välja mitmesugused meediatooted ja osales mitmesugustes **teavitustegevustes**, et toetada ELi humanitaarabi ja suurendada selle nähtavust. Esile võib tõsta **humanitaarabikampaaniat #FeedingHope**, mis jõudis kümnes liikmesriigis enam

16 Ahvirõugete puhangule reageerimine on hea näide ELi koostoimest. Operatsiooni raames tehti koostööd Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega.

17 Global Estimates 2025 Update | Education Cannot Wait.

18 Vastastikuse mõistmise memorandum.

kui 70 miljoni inimeseni, mis on üle kahe korra rohkem kui varasemate aastate kampaaniate ajal. Kolmas Euroopa humanitaarfoorum tõi kokku peaaegu 1 500 osalejat kogu maailmast.

4. KONKREETSETE MEETMETE VÄLISHINDAMISTE LÄBIVAATAMINE

Komisjoni hindamistalitused vastutavad hindamisfunktsiooni juhtimise, koordineerimise, järelevalve ja aruandluse eest. Nad koostavad õigeaegsed ja kvaliteetsed hindamistulemused, et oleks olemas tõendusmaterjal teadlike otsuste tegemiseks ja aruandekohustuse tarbeks. Hindamised võivad olla kohapõhised, temaatilised või keskenduda konkreetsele partnerlusele. 2024. aastal lõpule viidud ja käimasolevate hindamiste loetelu on esitatud III lisas.

5. ASJAKOHASED LINGID

- Üldteave Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi (ECHO) kohta:

  http://ec.europa.eu/echo/en

- Finantsteave Euroopa Komisjoni humanitaarabiga seotud tegevuse kohta 2024. aastal:

  2024. aasta rahastamisotsused (humanitaarabi rakenduskavad) – Euroopa Komisjon

- Teave eelmiste aastate tegevuse kohta:

  Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonid | Euroopa Komisjon (europa.eu)

- Iga-aastane tegevusaruanne, 2024:

  2024. aasta tegevusaruanne – Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (ECHO) – Euroopa Komisjon

- Iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne, 2024:

  2024. aasta halduskava – Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat – Euroopa Komisjon

- ECHO hindamisaruanded:

  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en

- Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide humanitaarabi rahastamist käsitlevad andmed:

  Esileht – Euroopa Komisjon (europa.eu)